

19ο συνέδριο ΚΚΕ: Άρνηση της άρνησης ή μετατροπή ενός πράγματος στο αντίθετό του;

του Χρίστου Τουλιάτου

Κάθε συνέδριο του ΚΚΕ αποτελεί γεγονός για την ελληνική Αριστερά, ειδικά την κομμουνιστογενή. Πόσο μάλλον όταν διαφαίνεται ότι θα επικυρώσει σημαντικές μεταλλαγές στο πολιτικό φορτίο του Κόμματος. Εδώ και καιρό φαίνεται ότι υπάρχουν “ανοιχτοί λογαριασμοί” με το ισχύον πρόγραμμα και αλλαγές που έγιναν σταδιακά (με τον περίφημο “εμπλουτισμό” του Προγράμματος του 15ου συνεδρίου στα επόμενα -μη προγραμματικά- συνέδρια) θα επικυρωθούν προγραμματικά¹. Αυτή την πορεία μεταλλαγής, που έχουμε περιγράψει και αλλού², οι πρόσφατες Θέσεις της ΚΕ και το Σχέδιο Προγράμματος την ολοκληρώνουν με την τυπική στροφή στον σεχταριστικό αριστερισμό. Προκαταβολικά λέμε ότι αυτό που για την ηγεσία του Κόμματος αποτελεί “άρνηση της άρνησης” και εξέλιξη του κόμματος σε επαναστατική κατεύθυνση εκτιμούμε ότι θα είναι απλά μία μετατροπή ενός μαζικού λαϊκού κόμματος σε ένα φοβικό και οργανωτικά απομειωμένο κόμμα³.

Οι βασικές αλλαγές.

Στη σχετική συζήτηση εδώ και καιρό έχει κυριαρχήσει το θεωρητικό ζήτημα της εξάρτησης χωρών που βρίσκονται χαμηλότερα στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις ή της ύπαρξης (ανισοβαρούς ή μη) αλληλεξάρτησης των κρίκων της αλυσίδας. Στις θέσεις και το πρόγραμμα αναφέρεται πλέον, ορθά κατά τη γνώμη μας, ότι «η Ελλάδα είναι σε ενδιάμεση θέση στην διεθνή ιμπεριαλιστική πυραμίδα με εξαρτήσεις από τις ΗΠΑ και την ΕΕ» (θ.5)⁴ και υπάρχουν ανισότιμες σχέσεις αλληλεξάρτησης (θ.72). Συνέπεια αυτής της τοποθέτησης είναι η (ορθή) θέση ότι ο χαρακτήρας της επανάστασης στην Ελλάδα θα είναι σοσιαλιστικός (θ.73). Η πολιτική θέση της εξάρτησης αίρεται, χωρίς αποτίμηση για αυτή την αλλαγή, και αυτό συνεπάγεται και την (μη αναγκαία εξ αυτών) υποβάθμιση της σχετικής αυτοτέλειας των ζητημάτων εθνικής-λαϊκής κυριαρχίας και των αντιιμπεριαλιστικών αιτημάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η σχετική υποβάθμιση της σημασίας της ένταξης της Ελλάδας σε ΟΝΕ-ΕΕ, αφού διόλου τυχαία δεν υπάρχει αυτοτελής θέση για αυτή, τις συνέπειές της που αναδείχθηκαν οξυμένες στην κρίση και την αναγκαία ρήξη και αποδέσμευση, παρά μόνο εμβόλιμες αναφορές σε θέσεις (π.χ. θ.5 & θ.9). Είναι χαρακτηριστικό και ότι τα αιτήματα και η προτεινόμενη συμμαχία χαρακτηρίζονται πλέον ως «αντιμονοπωλιακά-αντικαπιταλιστικά» και αφαιρείται ο αντιιμπεριαλιστικός προσδιορισμός.

Αυτή η αντίληψη που οδηγεί στην άρνηση μεταβατικών αιτημάτων και προγράμματος ως ενσωματώσιμων και εξοβελίζει κάθε τέτοια πρόταση ενότητας ως ρεφορμιστική (θ.28δ, θ.59) είναι επακόλουθο να οριοθετεί το χαρακτήρα του μετώπου σε αντιδιαστολή με την ισχύουσα θέση για αντιιμπεριαλιστικό, αντιμονοπωλιακό δημοκρατικό μέτωπο (ΑΑΔΜ). Για την ακρίβεια, οι θέσεις

1 Κάτι που εύλογα δημιουργεί ερωτήματα και διαφωνίες στο δημόσιο διάλογο βλ. ενδεικτικά το άρθρο του Μιχάλη Βασιλείου «Εν μέσω κρίσης πέφτουμε. Γιατί;», Ριζοσπάστης 19/1/13.

2 http://ektosgrammis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1698:2012-06-14-05-05-09&catid=77:epikairothta&Itemid=513

και

http://ektosgrammis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1750:2012-09-10-16-57-13&catid=77:epikairothta&Itemid=513

3 Και απέναντι σε αυτό, κανένα άγχος “αριστεροσύνης” δεν πρέπει να μας κάνει διστακτικούς να ονοματίσουμε αυτή τη στροφή όπως πραγματικά είναι: αριστερισμός και όχι “σε τελική ανάλυση δεξιά στροφή”! Και οι αριστερές αποκλίσεις οδηγούν τελικά σε συντηρητικές επιλογές, αλλά αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ηθικά είναι καλύτερες ή λιγότερο κατακριτέες, ειδικά σε συγκυρίες όπως η σημερινή...

4 Στο εξής οι παραπομπές σε θέσεις (στις οποίες ενσωματώνεται και το πρόγραμμα) θα γίνονται έτσι και με την συντομογραφία αρθ. θα παραπέμπουμε σε άρθρα του καταστατικού.

δεν έχουν καν άμεση πρόταση μετώπου παρά μόνο σε συνθήκες επαναστατικής κατάστασης σε πλήρη αντιδιαστολή με την νικηφόρα ιστορία του επίσημου κομμουνιστικού κινήματος⁵! Έτσι, οι θέσεις αναφέρονται σε μία λαϊκή συμμαχία (θ.61-66) και σε ένα επαναστατικό εργατικό λαϊκό μέτωπο σε επαναστατικές συνθήκες (θ.77-78). Μάλιστα, η λαϊκή συμμαχία, που αναφέρεται στο κοινωνικό επίπεδο, γίνεται στη βάση όχι μόνο άμεσων και μεταβατικών αιτημάτων και προοπτικής, αλλά συνολικότερης συμφωνίας στην εργατική λαϊκή εξουσία που αντικαθιστά πλέον τη διατύπωση περί «λαϊκής εξουσίας-οικονομίας» του 15^{ου} συνεδρίου (θ.61). Εύλογα καταλήγει να αφορά μόνο μετωπικές συσπειρώσεις του ΚΚΕ (θ.66), όπως ήδη γίνεται. Και ενώ διάφορα αυτονόητα γράφονται για την ανάγκη επαφής με τους εργαζόμενους μέσα στο κίνημα και τον αγώνα (θ.49) δεν υπάρχει καμία αλλαγή στην σχεταριστική στάση του ΠΑΜΕ. Ακόμα χειρότερα, εξοβελίζεται πλήρως και η μεγάλη λαϊκή κινητοποίηση των πλατειών (θ. 25) και νομιμοποιείται η πλήρης αποστασιοποίηση από αυτή και παρόμοιες μορφές κινηματικής έκφρασης στο όνομα των πάντα υπαρκτών αντιφάσεων εντός του κινήματος που ποτέ δεν απέτρεπαν τους κομμουνιστές να παρεμβαίνουν εντός του.

Η μόνη πολιτική συμμαχία που μπορεί να προκύψει είναι με πολιτικούς σχηματισμούς που μπορεί να δημιουργηθούν και να εκφράζουν (μόνο) την μικροαστική τάξη (θ.66). Αυτή θα αναφέρεται μόνο στο επίπεδο της κοινής δράσης εντός των δομών της λαϊκής συμμαχίας και το κραυγαλέα αντιφατικό σημείο είναι ότι ενώ για αυτή την κοινωνική συμμαχία απαιτείται συνολικότερη συμφωνία τόσο η συμμαχία όσο και (πρακτικά, αφού πώς αλλιώς δεν θα έρθουν σε αντιπαράθεση και ρήξη με το ΚΚΕ;) τα πολιτικά κόμματα που μπορεί να συμμετέχουν σε αυτή δεν θα πρέπει να συμμετέχουν αυτοτελώς στις εκλογές! Στις εκλογές θα συμμετέχει μόνο το ΚΚΕ αυτοτελώς. Η πολιτική δράση αναγνωρίζεται ως δυνατότητα μόνο στο κόμμα και ανακύπτει το ερώτημα γιατί έτσι δεν υποβαθμίζεται και τυπικά η λαϊκή συμμαχία σε απλή συγκέντρωση των οπαδών του Κόμματος που οριακά θα έπρεπε να είναι και μέλη με τέτοιο επίπεδο συμφωνίας που απαιτείται. Σημειώνουμε, ότι οι θέσεις αναφέρουν ρητά την επίσης καινοφανή θέση ότι αποκλείεται οποιαδήποτε συνεργασία με δυνάμεις που «άμεσα» αποσχίζονται από το ΚΚΕ⁶ ή κάποτε ήταν στο ΚΚΕ ή νέες δυνάμεις κομμουνιστικής αναφοράς «ούτε σε περίοδο συγκέντρωσης δυνάμεων ούτε σε συνθήκες επαναστατικής κατάστασης» (θ.67)!

Είναι σαφές ότι ο πυρήνας της λογικής αυτής διαπνέει και το σχέδιο προγράμματος όπου δεν υπάρχει πλέον περιγραφή της μετάβασης στην επαναστατική τομή και των οριακών στιγμών που μπορεί να ανακύψουν στην πορεία (π.χ. κυβερνητική στιγμή) που καταλαμβάνει 15 σελίδες στο ισχύον πρόγραμμα. Πλέον, το σχέδιο προγράμματος αναφέρεται μόνο στην περίοδο της σοσιαλιστικής μετάβασης (θ.81-100). Το κενό της αναγκαστικά αφαιρετικής περιγραφής της μετάβασης στην επαναστατική τομή και στα υποκειμενικά καθήκοντα που απορρέουν από αυτή για το Κόμμα καλύπτεται απλά με αναφορές στην αντικειμενική υπόσταση και έλευση της επαναστατικής κατάστασης λόγω της όξυνσης της κρίσης ή πολεμικής εμπλοκής ή επέμβασης (π.χ. θ.60 & 70). Έτσι, η συνειδητή υποκειμενική μαζική προετοιμασία για την –πάντα αντικειμενική– επαναστατική κατάσταση καταλήγει σε μία χιλιαστικού τύπου συγκέντρωση δυνάμεων αναμένοντάς την. Αυτή η συγκέντρωση δυνάμεων που γίνεται μέσω «πόλων» (ΠΑΜΕ στο εργατικό, ΜΑΣ στο ριζοσπαστικό –μόνο;- φοιτητικό, ΟΓΕ στο γυναικείο κίνημα) και «συσπειρώσεων» (ΠΑΣΥ, ΠΑΣΕΒΕ) για τη «διαμόρφωση μίας αγωνιστικής πρωτοπορίας» (θ. 24) δεν θα καταλήξει στην αριστεριστική αποκοπή του ΚΚΕ από τις πλατύτερες μάζες αδυνατώντας να εξυπηρετήσει ακόμα και αυτό το σχέδιο συγκέντρωσης δυνάμεων;

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στο ενδεχόμενο πολεμικής εμπλοκής το ΚΚΕ προεπικυρώνει για κάθε ενδεχόμενο (αμυντικό ή επιθετικό πόλεμο) ότι η στάση του θα είναι επί της ουσίας

5 Κάτι που παραπέμπει μόνο στην ηττημένη τακτική του σοσιαλφασισμού της Τρίτης περιόδου της Γ' Διεθνούς και τον μπορντιγκισμό που δεν μπόρεσαν να αναχαιτίσουν την ορμητική άνοδο του φασισμού σε Γερμανία και Ιταλία αντίστοιχα...

6 Σε μία πιθανότατα παγκόσμια πρωτοτυπία για θέσεις ΚΚ-και ίσως όχι μόνο!- προαναγγελλιάς ότι θα φύγουν (ή θα διώξει...) δυνάμεις του.

ντεφαιτιστική (θ.76), ακριβώς επειδή υποτιμά πλέον κραυγαλέα τα ζητήματα της εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας. Κάτι τέτοιο συνάδει με μία έμμεση ανάγνωση περί ιμπεριαλιστικής Ελλάδας, αλλά σε αυτές τις θέσεις το ΚΚΕ δεν διατυπώνει σαφώς κάτι τέτοιο φοβούμενο πιθανότατα τις εσωτερικές αντιδράσεις από μία τέτοια ολική μεταστροφή στις εκτιμήσεις του. Είναι παρήγορο, έστω, ότι σε τέτοια περίπτωση αναγνωρίζει την ανάγκη συγκρότησης εργατικού λαϊκού μετώπου...

Όλες οι παραπάνω αλλαγές γίνονται χωρίς καμία αποτίμηση, αυτοκριτική και εξήγηση για την εγκατάλειψη των παλιότερων θέσεων. Αντιθέτως, για την εκλογική πτώση αναφέρονται σχεδόν μόνο «αντικειμενικές» αιτίες και ελάχιστα οι υποκειμενικές ευθύνες (θ.27 & 29). Η άρνηση συμμετοχής σε κυβερνήσεις αστικής διαχείρισης θεωρείται «παρακαταθήκη» για το εργατικό και λαϊκό κίνημα σε μία θέση που υπονοεί το ίδιο και για την άρνηση του Κόμματος να πάρει την εντολή και να τη διαχειριστεί πολιτικά, κάτι που δημιούργησε αντιδράσεις και αμηχανία στο εσωτερικό του.

Οφείλουμε να σημειώσουμε, τέλος, και τις διόλου αμελητέες προτεινόμενες αλλαγές στο καταστατικό. Είναι εντυπωσιακή η πληθώρα αλλαγών προς το αυστηρότερο και πιο συγκεντρωτικό (π.χ. η “επίμονη και δημιουργική τήρηση του καταστατικού” γίνεται απλά “αυστηρή”) ενώ όποιες διατυπώσεις έδιναν έμφαση στην καλλιέργεια των ικανοτήτων της βάσης και την εσωτερική δημοκρατία αμβλύνονται ή απλά απαλείφονται⁷. Παρόμοιες διατυπώσεις για ένταση της αυστηρότητας στο εσωκομματικό πεδίο φαίνονται και στις θέσεις (θ.32 & θ.36). Ενδεικτική είναι και η αλλαγή της οργανωτικής σχέσης του ΚΚΕ με την ΚΝΕ που πλέον από “μαζική” οργάνωση νεολαίας που καθοδηγείται από το ΚΚΕ και συντονίζει τη δράση της μαζί του γίνεται “επαναστατική” οργάνωση νεολαίας του ΚΚΕ που καθοδηγείται σε όλα τα επίπεδα από το ΚΣ μέχρι την ΟΒ από τα αντίστοιχα όργανα του ΚΚΕ (βλ. ισχύον αρθ.44 και το άρθ.41 του προτεινόμενου καταστατικού). Λέγεται συχνά ότι η εσωτερική λειτουργία ενός πολιτικού οργανισμού προαπεικονίζει και την αντίληψή του για το τι κοινωνία προτείνει. Αν αυτό ισχύει, τότε η ακόμα πιο σταλινική στροφή του προηγούμενου 18ου συνεδρίου και η αντικατάσταση του παλιού προγράμματος που αναφερόταν ρητά στην ύπαρξη πολυκομματισμού με προϋπόθεση μόνο την αποδοχή του σοσιαλιστικού συντάγματος με ένα σχέδιο προγράμματος που αναφέρεται μόνο στο ρόλο του ΚΚΕ στο σοσιαλισμό αν μη τι άλλο συνάδουν με την σκλήρυνση του προτεινόμενου καταστατικού.

Το ΚΚΕ έχει καταγράψει πολλές φορές την εκτίμησή του ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα καταλάβει το χώρο της πάλαι ποτέ σοσιαλδημοκρατίας σε ένα νέο δικομματικό ή διπολικό τοπίο και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ το χώρο του “δεξιού ομορτισμού” που κατείχε ο ΣΥΡΙΖΑ. Μήπως τελικά αυτά γίνονται ή φαίνονται έτσι και επειδή το ίδιο το ΚΚΕ εκχωρεί χώρο και αναχωρεί προς αριστεριστική πορεία με πολλές ομοιότητες με την περίοδο του “σοσιαλφασισμού”;

7 Για μια αναλυτική αντιπαραβολή των προτεινόμενων αλλαγών με το ισχύον καταστατικό βλ.: <http://ergatikosagwnas.gr/EA/index.php/component/content/article/61-19-/608-2012-12-24-19-46-41> και <http://ergatikosagwnas.gr/EA/index.php/component/content/article/61-19-/617--2>